

Redovisning av uppdrag att fortsatt svara för Lärarlyftet II

Sammanfattning

Under 2019 har 2 190 lärare och fritidspedagoger deltagit i någon av de 184 kurser och utbildningar som pågått inom ramen för Lärarlyftet II. En majoritet av deltagarna – 88 % inom de behörighetsgivande ämneskurserna och 94 % inom speciallärarutbildningarna - är anställda av offentlig huvudman vilket innebär att de är överrepresenterade inom Lärarlyftet. Även om kurs- och utbildningsutbudet präglas av geografisk spridning återfinns de flesta deltagarna i de tre storstadsregionerna. Av de lärare som har läst en kurs som avslutats under de senaste tolv månaderna har 53,3 % fullföljt med godkänt resultat vilket innebär att 953 personer har kunnat få ytterligare behörighet i sin lärarlegitimation. För deltagare i speciallärarutbildningen var graden av genomströmning 69,8 %, och 285 personer har slutfört utbildningen med möjlighet att söka examen. 2019 års totala kostnader för genomförandet av Lärarlyftet II var 232 mnkr.

Bakgrund

Uppdrag

Skolverket har i uppdrag att till och med 2019 fortsatt svara för Lärarlyftet II (U2018/00504/S).

Enligt uppdraget ska Skolverket senast den 28 februari 2019 respektive 2020 rapportera

- antal kurser, typ av kurser och kursernas längd och omfattning per lärosäte,
- antal och andel lärare hos offentliga respektive fristående huvudmän samt lärare som tjänstgör på entreprenad som deltar i eller har fullföljt en utbildning inom Lärarlyftet II,
- ämne och årskurser inom vilka lärarna har fått utökad behörighet,
- antal och andel fritidspedagoger eller motsvarande hos offentliga respektive fristående huvudmän som deltar i eller har fullföljt en utbildning inom Lärarlyftet II,
- antal och andel lärare hos offentliga respektive fristående huvudmän som deltar i en speciallärarutbildning eller har fått en speciallärarexamen, angivet per specialisering,

- geografisk spridning när det gäller antal anordnade kurser och deltagare i utbildning, och
- kostnader i samband med uppdraget.

Uppdraget syftar till att lärare genom utbildning (ämneskurser) inom ramen för Lärarlyftet II ska bli behöriga i alla skolformer, ämnen och årskurser där de undervisar. Det omfattar även utbildning i ett eller två praktiska eller estetiska ämnen för fritidspedagoger eller motsvarande så att dessa kan bli behöriga lärare och därmed få möjligheter att få legitimation som lärare.

Uppdraget omfattar också utbildning som leder till speciallärarexamen.

Förutsättningar för genomförandet

Uppdraget är en fortsättning och sammanslagning av de tidigare uppdragen att svara för Lärarlyftet II och tilläggsuppdraget om speciallärarutbildning inom ramen för Lärarlyftet II.¹ De ursprungliga uppdragen skulle initialt pågå under åren 2012–2015 men har vid flera tillfällen förlängts och slutdatum för Lärarlyftet II är nu 2019.

Lärarlyftet II finansieras via olika anslag beroende på typ av utbildning och vilken variant av statsbidrag som huvudmannen söker medel utifrån. Detta, tillsammans med att anslagen varierat mellan åren och att slutdatum för Lärarlyftet flyttats fram flera gånger, har påverkat planering och genomförande.

Skolverket köper i enlighet med uppdraget kurser och utbildningar av lärosäten med relevant examenstillstånd. I god tid inför planerad kurs- och utbildningsstart skickar Skolverket ut förfrågningar till berörda lärosäten om möjlighet och intresse att erbjuda kurser/utbildningar inom Lärarlyftet II. Krav på önskat innehåll framförs.² Beslut om köp görs sedan utifrån en samlad bedömning där bland annat kvalitet, behov, sökintrasse, geografisk spridning och ekonomiska ramar vägs in. Överenskommelser tecknas med anordnande lärosäten för en kurs-/utbildningsstart i taget. Kurs- och utbildningsutbudet finns sökbart i god tid före start och vid fler sökande än antal tillgängliga platser tillämpas lottning, men alla sökande till kurs under 2019, och som uppfyllde kravet på att få delta, tilldelades plats.³ Inga speciallärarutbildningar startade under året då tiden är för knapp för att hinna läsa utbildningens 90 högskolepoäng.

Förutsättningar för deltagandet

Kurser och utbildningar söks av den enskilda läraren. Huvudmannen ska dock godkänna att läraren söker. Detta tillämpar Skolverket dels för att förutsättningarna för ett deltagande underlättas om huvudmannen är införstådd och kan stötta, men

¹ U2011/5531/S och U2012/1181/S

² Dels de krav som framgår av uppdraget och dels de särskilda krav på innehåll som Skolverket ställer.

³ Kurser som startade vårtermin söktes 15 september - 15 oktober, kurser som startade höstterminen söktes 15 mars - 15 april

också för att underlätta huvudmannens möjlighet till planering av den egna verksamheten. Dessutom är det huvudmannen som ansöker om statsbidrag, inte den enskilde läraren.

Varje ansökan kontrolleras av Skolverket för att säkerställa huruvida sökt kurs verkligen kommer att leda till önskad behörighet för den deltagande läraren. Först och främst sker detta genom att säkerställa att rätt examen finns. Ingen ska genomgå kurs/utbildning med godkänt resultat utan att ytterligare behörighet kan sökas och erhållas.

Utbudet är inte konstant utan varierar, och kursernas längd skiftar beroende på omfattning och studietakt vilket är avhängigt hur lång tid av uppdraget som kvarstår vid tidpunkten för köp.

Huvudmannen kan söka statsbidrag för respektive deltagande lärare. Det finns tre olika statsbidragsförordningar kopplat till Lärarlyftet II som innebär två varianter av ersättning som huvudmannen kan söka.⁴ Den ena varianten innebär en fast summa för varje läst högskolepoäng, vilken varierar beroende på ämne.⁵ Den andra varianten innebär ett bidrag för att täcka delar av huvudmannens kostnader för deltagarens lön under studietiden. Deltagaren har då möjlighet att studera och få 80% av lönen under den tid man har nedsatt tjänstgöringsgrad.⁶

Redovisning

Uppdraget (U2018/00504/S) om att fortsatt svara för genomförandet av Lärarlyftet II beslutades 2018, men behörighetsgivande utbildning har, genom de tidigare uppdragen, pågått löpande sedan 2012. Det innebär att de kurser och utbildningar som pågick under 2019 till viss del var sådana som köpts med stöd av de tidigare gällande uppdragen. Skolverket väljer därmed att redovisa uppgifter för alla de kurser och utbildningar som pågick under 2019 oavsett statstermin och vilka/vilket uppdrag som gällde vid köp respektive start av kurs eller utbildning.

⁴ Förordningen (2007:222) om statsbidrag för fortbildning av lärare, förordningen (2016:709) om statsbidrag för fortbildning av lärare när det gäller svenska som andraspråk och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare samt förordningen (2016:400) om statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning när det gäller sådana insatser

⁵ 1000 kr/hp för matematik, 1500 kr/hp för svenska som andraspråk samt 500 kr/hp för övriga ämnen. Förordningen 2007:222) om statsbidrag för fortbildning av lärare.

⁶ Kostnader för lön delas mellan staten (70%) och huvudmannen (30%). Förordningen (2016:709) om statsbidrag för fortbildning av lärare när det gäller svenska som andraspråk och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare och förordningen (2016:400) om statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning när det gäller sådana insatser

Antal kurser, typ av kurser och kursernas längd

Sedan starten 2012 har 1 450 behörighetsgivande ämneskurser startat inom ramen för Lärarlyftet. Under 2019 pågick 144 stycken vid 21 olika lärosäten, se tabell 7.⁷ Beroende på omfattning (antal högskolepoäng) och studietakt så har kurserna varierande längd (antal terminer) och 2019 pågick kurser med tre olika startterminer.⁸ Från 2012 och framåt har 83 speciallärarutbildningar startat, varav 40 pågick under 2019.⁹ Under 2019 pågick speciallärarutbildningar med sex olika startterminer, vid 9 olika lärosäten.¹⁰

Kurs- och utbildningsutbudet har under de senaste åren präglats av förändringar vad gäller uppdragens längd då slutdatum har förlängts vid ett par tillfällen. De årliga anslagen har också minskat. Det har påverkat kurs-/utbildningsutbud och studietakt. Vissa terminer har poängmässigt omfattande kurser, mot exempelvis behörighet i gymnasieskolan, inte kunnat erbjudas och för övriga kurser har studietakten behövt vara hög. Så är fallet för kurserna som startade under 2019. Detsamma gäller de speciallärarutbildningar som erbjudits under åren. Ju närmare uppdragsavslut, desto högre krav på studietakt vilket lärosätena har svårt att erbjuda. Detta är faktorer som också påverkar lärarnas möjlighet att delta, så beslutet av budgetpropositionen för 2020, där Lärarlyftet föreslås förlängas till och med 2025, är positivt för målgrupperna och skapar bättre förutsättningar till långsiktig planering för huvudmännen.¹¹

Kurserna i tabell 1 nedan är en sammanställning över de kurser som löpte under 2019. Utbudet av kurser speglar inte fullt ut behovet utifrån behörighetsläget. Vissa kurser/ämnen, exempelvis i moderna språk, söks i så låg utsträckning att de trots ett stort behov inte kan erbjudas på regelbunden basis. Kurser fördelat per lärosäte framgår av Bilaga 1.

⁷ Av dessa startade 77 kurser under året.

⁸ Se tabell 2

⁹ Inga av dessa utbildningar startade under 2019

¹⁰ Högskolan Kristianstad, Karlstad universitet, Linköpings universitet, Linnéuniversitetet, Malmö universitet, Mälardalens högskola, Stockholms universitet, Umeå universitet och Uppsala universitet. Antal deltagare som startat respektive termin framgår av tabell 3

¹¹ <https://www.regeringen.se/4ad5b1/contentassets/c689564aa19c4d29bcebb1c037a2e37b/budgetpropositionen-for-2020-hela-dokumentet-prop.-2019201.pdf>

Tabell 1. Antal, typ och omfattning av pågående kurser inom Lärarlyftet 2019.

Målgrupp/kurstyp Ämne	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Bild	2	2	2	2		
Biologi				1		
Engelska		3	5	3		
Franska				1		
Fysik				2		
Geografi				2	1	
Hem och konsumentkunskap	3	3	3	3		
Idrott och hälsa	2	2	2	2		
Juridik					1	
Kemi				1		
Matematik		2	4	3	1	
Musik	3	3	3	1 ¹²		
Naturkunskap					1	
NO/Te		5	4			
Religionskunskap				1		
Samhällskunskap				1 ¹³		
Slöjd	2	2	2	3		
SO		4	4			
Spanska				2		
Svenska		3	3	1 ¹⁴		
Svenska som andraspråk		3	9	5	1	9
Teknik		5 ¹⁵	5 ¹⁶	1		

År 2019 deltog 1 376 lärare och fritidspedagoger i någon av Lärarlyftets 144 pågående kurser. Det inkluderar både de deltagare som påbörjade kurs under året och de som påbörjat kurs under föregående år. Under 2019 var antalet deltagare i speciallärarutbildning 814 stycken. Se tabell 2 och 3 nedan.

¹² För behörighet i musik åk 7–9 krävs studier om 90 hp

¹³ För behörighet i samhällskunskap åk 7–9 krävs 90 hp

¹⁴ För behörighet i svenska i åk 7–9 krävs 90 hp

¹⁵ För behörighet i teknik i åk 1–3 krävs 7,5 hp

¹⁶ För behörighet i teknik i åk 4–6 krävs 7,5 hp

Tabell 2. Antal lärare och antal fritidspedagoger som deltar i en utbildning (behörighetsgivande ämneskurs) inom Lärarlyftet 2019.

Start	Deltagare		2017	2018	2019
	Lärare	Fped.			
VT17	106				
	341	11			
	231				
	56				
HT17	127				
	426	35			
	374				
VT18	61				
	202	6			
HT18	112				
	330	9			
	419				
VT19	64				
	257	14			
HT19	283				
					Lärare: 1353
					Fritidsped: 23

Tabell 3. Antal deltagare i speciallärarutbildning inom Lärarlyftet 2019.

Start	Deltagare	2016	2017	2018	2019
HT16	17				
	21				
	38				
	232				
VT17	52				
	118				
HT17	86				
	51				
	258				
VT18	46				
HT18	109				
					Deltagare: 814

Andel lärare hos offentliga respektive fristående huvudmän

Av deltagarna i behörighetsgivande ämneskurser under 2019 så var 88 % anställda av en offentlig huvudman och 12 % av en enskild.¹⁷ Detta pekar på att lärare anställda hos offentliga huvudmän är något överrepresenterade inom Läraryftet.¹⁸

Uppgifter om hur många som tjänstgör på entreprenad går inte att få fram då det är huvudmannen som ansöker om statsbidrag för samtliga deltagare – även för de lärare som är anställda hos ett företag som bedriver undervisning på entreprenad. Uppgifter av detta slag lämnas varken av huvudmannen vid ansökan av statsbidrag eller då läraren söker till kurs eller utbildning. Det är inte heller möjligt att redovisa andelen som fullföljt kurs per offentlig respektive enskild huvudman, och ej heller för lärare som är anställda av entreprenör. Uppgifter som rör studieresultat hantearas av respektive lärosätena och kan inte kopplas till uppgifter om deltagarnas anställning.

Tabell 4. Antal och andel lärare och fritidspedagoger hos offentliga respektive enskilda huvudmän som deltar i eller har fullföljt en utbildning (behörighetsgivande ämneskurs) inom Läraryftet 2019

Målgrupp	Antal deltagare under 2019	Andel deltagare hos offentlig huvudman (%)	Andel deltagare hos enskild huvudman (%)	Andel deltagare som fullföljt kurs med godkänt resultat (%) ¹⁹
Lärare	1353	88	12	53,3
Fritidspedagoger	23	-	-	71,0

Inom speciallärarutbildningen är andelen deltagare anställda av en offentlig huvudman högre än jämfört med kurserna, 94 %. Andelen anställda hos enskild huvudman är 6 %.²⁰ Uppgifter om hur många deltagare som fått speciallärarexamen har inte varit möjligt att samla in, då ansökan om examen görs av respektive lärare

¹⁷ Huvudman för fristående förskola eller skola benämns i skollagen enskild huvudman, varför begreppet enskild huvudman används i texten. Rubriken till avsnittet följer dock formulering av återrapporteringskraven i uppdraget. Uppgifterna (siffrorna) baseras på huvudmännens ansökan av statsbidrag och det finns ett visst mörkertal då huvudmän inte söker statsbidrag för samtliga deltagare. Det finns alltså fler deltagare i utbildning än vad huvudmän söker statsbidrag för.

¹⁸ Andelen anställda lärare hos offentlig huvudman inom grund- och gymnasieskolan (tillsammans) var läsåret 2018/19 83 % och av enskild huvudman 17 %. Officiell statistik, se <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?sok=SokC> samt <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?sok=SokC&omrade=Personal&lasar=2018/19&verkform=Gymnasieskolan&run=1>

¹⁹ Avser deltagare som läst kurs som avslutats i och med utgången av höstterminen 2018 samt vårterminen 2019. Siffror för kurser som avslutas höstterminen 2019 har inte kunnat samlas in vid tiden för denna redovisning. I och med att kolumnen ”Antal deltagare under 2019” visar alla deltagare i pågående kurser under 2019 så kan inte uppgifterna i denna tabell användas för att räkna fram det antal lärare som kan få utökad behörighet i lärarlegitimationen.

²⁰ Uppgifterna (siffrorna) baseras på huvudmännens ansökan av statsbidrag och det finns ett visst mörkertal då huvudmän inte söker statsbidrag för samtliga deltagare. Det finns alltså fler deltagare i utbildning än vad huvudmän söker statsbidrag för.

direkt till lärosätet och det är problematiskt att samla in sådana uppgifter på personnivå. Däremot vet vi hur många som avslutat utbildningen med godkänt resultat, vilket i sig är en förutsättning för att den deltagande läraren, vid ansökan om sådan, kan erhålla en speciallärarexamen. Detta framgår tillsammans med uppgifter om fördelning mellan offentlig respektive enskild huvudman av tabell 5 nedan.

Tabell 5. Antal och andel deltagare hos offentliga respektive enskilda huvudmän som deltagit i eller har fullföljt en speciallärarutbildning inom Lärarlyftet 2019. Uppdelat per specialisering

Specialisering	Antal deltagare 2019	Andel deltagare hos offentlig huvudman (%)	Andel deltagare hos enskild huvudman (%)	Andel hos offentlig huvudman av totala antalet deltagare (%)	Andel deltagare som fullföljt utbildning med godkänt resultat (%)
Utvecklingsstörning	227	100		34	65,3
Matematikutveckling	218	93	7	25	67,7
Språk-, skriv- och läsutveckling	356	88	12	37	73,5
Dövhet eller hörselskada	8	100		4	-
Grav språkstörning	4				-
Synskada	1				-
Totalt	814			94	69,8

Fullföljda kurser och utbildningar

Andelen som fullföljt kurs och utbildning väljer Skolverket i detta sammanhang att definiera som den andel deltagare som avslutat kurs, eller utbildning, med godkänt resultat. För att mäta detta inhämtas uppgifter om studieresultat från lärosätena. Under 2019 läste 1 353 lärare och 23 fritidspedagoger sammanlagt 144 kurser som avslutades under 2019.²¹ En stor del av dessa läser dock kurs som avslutas i och med utgången av höstterminen 2019, vilket inte möjliggör insamling av uppgifter

²¹ Med ”avslutades under 2019” avses kurser vars poängomfattning och studietakt innebär att de enligt kursens studieplan ska vara avslutade under året, dvs under antingen vårterminen 2019 eller höstterminen 2019. Det låga antalet fritidspedagoger beror på att denna grupp, genom ändringar i förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare som trädde i kraft 1 december 2013, inte längre behöver läsa kurs inom Lärarlyftet II för att kunna erhålla legitimation. Intresset/behovet av dessa kurser har därmed minskat.

rörande studieresultat inom ramen för denna redovisning. Uppgifter om studieresultat bygger istället på de deltagare som läst kurs som avslutats antingen i och med utgången av höstterminen 2018 eller vårterminen 2019. Av dessa avslutade 53,3 % studierna med godkänt resultat och uppfyller därmed kraven på att ha fullföljt kurs vilket i faktiska tal motsvarar 953 lärare som kunnat få ytterligare behörighet i sin lärarlegitimation. Graden av genomströmning är lägre för deltagare som avslutat kurs under 2019 (men också 2018) jämfört med om man skulle inkludera samtliga deltagare som slutfört kurs sedan starten 2012.²² Det skulle kunna tyda på att stödet från huvudmännen har blivit sämre och att ansvaret på den enskilda läraren ökat. En av Skolverket initierad och pågående utvärdering av Lärarlyftet II kan förhoppningsvis ge svar på dessa frågor.

Uppgifter om hur många lärare vars deltagande lett till speciallärarexamen har som tidigare nämnts, inte kunnat samlas in. Men däremot uppgifter om hur många som fullföljt och avslutat utbildningen med godkänt resultat, vilket är en förutsättning för att kunna erhålla en speciallärarexamen – om deltagaren väljer att efter slutförd utbildning ansöka om sådan. 69,8 procent av deltagarna i utbildning som avslutades antingen i och med utgången av höstterminen 2018 eller vårterminen 2019 har slutfört studierna med godkänt resultat.²³ Detta innebär att 285 potentiella examina skulle kunna utfärdas av berörda lärosäten.²⁴

Ämne och årskurser inom vilka lärarna har fått utökad behörighet

Det går inte att besvara frågan om hur många lärare som fått ytterligare behörighet även om graden av genomströmning är känd. Skolverket kontrollerar förvisso alla lärare innan antagning så att en genomförd kurs faktiskt kommer att kunna leda till önskad behörighet. Men behörighet är inget som med automatik faller ut i respektive deltagande lärares legitimation efter genomförd kurs. Det krävs att deltagaren själv ansöker om ytterligare behörighet i legitimationen utifrån Skolverkets ordinarie rutiner för detta. Personuppgifter som rör studieresultat hanteras av respektive anordnande lärosäte, och någon samkörning mellan högskolornas dokumentationssystem och registret för lärarlegitimation är inte möjlig.

Under förutsättning att samtliga lärare som läst kurs som avslutats i och med utgången av höstterminen 2018 eller vårterminen 2019, och avslutat studierna med

²² Graden av genomströmning för samtliga deltagare som avslutats kurs sedan starten 2012 är 64,5 %.

²³ Uppgifter för utbildningar som har höstterminen 2019 som sista termin har inte kunnat samlas in än.

²⁴ Noterbart är det stora antal deltagare som läser utbildning som avslutas i och med utgången av höstterminen 2019 och som inte finns med i uppgifterna om antal deltagare som avslutat studier med godkänt resultat i tabell 5. Dessa finns dock med i samma tabells kolumn ”Antal deltagare 2019” vilket innebär fel resultat om man räknar fram antalet möjliga speciallärarexamina utifrån 69,8% av 814 deltagare.

Sett till graden av genomströmning för samtliga deltagare som läst speciallärarutbildning inom ramen för Lärarlyftet, och avslutat utbildning någon gång mellan 2012 och vårterminen 2019, har 728 speciallärarexamina kunnat utfärdas av lärosätena.

godkänt resultat, ansöker om behörighet, vilket är relativt troligt att anta, så kan man utifrån graden av genomströmning dra slutsatsen att 953 behörigheter har kunnat utfärdas. Men det är en siffra som inte inkluderar de lärare som läser en kurs som avslutas i och med utgången av höstterminen 2019, och när dessa uppgifter samlas in så kommer siffrorna förändras.

Tabell 6 visar de kurser som avslutades höstterminen 2018 och vårterminen 2019 där det finns deltagare som genomgått utbildningen med godkänt resultat. I dessa ämnen och årskurser har lärare och fritidspedagoger kunnat få utökad behörighet – under förutsättning att de ansökt om det.

Tabell 6. Inom vilka ämnen och årskurser som lärare och fritidspedagoger fått utökad behörighet under 2019

Målgrupp/kurstyp Ämne	Fp	Åk 1-3	Åk 4-6	Åk 7-9	Gy	Vux
Bild	x	x	x	x	x	
Biologi				x		
Engelska		x	x	x		
Fysik				x		
Geografi				x	x	
Historia				x		
Hem och konsumentkunskap	x	x	x	x		
Idrott och hälsa	x	x	x			
Juridik					x	
Matematik		x	x	x	x	
Musik	x	x	x	x		
Naturkunskap					x	
NO/Te		x	x			
Religionskunskap				x	x	
Samhällskunskap				x		
Slöjd	x	x	x	x		
SO		x	x			
Spanska				x		
Svenska		x	x	x		
Svenska som andraspråk		x	x	x	x	x
Teknik		x	x	x		

Geografisk spridning i anordnade kurser och deltagare

Under 2019 pågick 144 behörighetsgivande ämneskurser och 40 speciallärarutbildningar, med varierande startterminer och studietakter. Tabell 7 visar spridning

mellan lärosätena, och tabell 8 visar den geografiska spridningen vad gäller deltagare. Noterbart är att Lärarlyftets kurser och utbildningar har stora inslag av distans vilket underlättar deltagande även om man inte bor i geografisk närhet till anordnande lärosäte. Detta är en förutsättning då vissa kurser/ämnen ibland endast kan erbjudas vid enstaka tillfällen eller endast av något lärosäte.²⁵

Tabell 7. Geografisk spridning av anordnade kurser och utbildningar inom Lärarlyftet 2019

Lärosäte	Antal kurser	Speciallärarutbildning					
		Utvecklingsstörning	Matematikutveckling	Språk-, skriv- och läsutveckling	Dövhet/ hörsel	Grav språkstörning	Synskada
GIH	2						
Göteborgs universitet	6						
Högskolan Dalarna	11						
Högskolan Halmstad	1						
Högskolan i Gävle	5						
Jönköping University	8						
Högskolan Kristianstad	15	3	3	3			
Högskolan Väst	10						
Karlstad universitet	4	1					
Konstfack	2						
KTH	1						
Linköpings universitet	8	1	2	2			
Linnéuniversitetet	16		1	1			
Lunds universitet	5						
Malmö högskola/universitet	14		1	2		1	
Mälardalens högskola	2	2	2	2			
Mittuniversitetet	9						
Stockholms universitet	6	3		2	1		1
Umeå universitet	9	1	1	1			
Uppsala universitet	4			3			
Örebro universitet	6						
Totalt	144	11	10	16	1	1	1

²⁵ Av ekonomiska skäl eller på grund av lågt sökintresse

Tabell 8. Geografisk spridning av deltagare i behörighetsgivande ämneskurser och speciallärarutbildning inom Lärarlyftet 2019

Län	Andel deltagare i behörighetsgivande ämneskurser (%)	Andel deltagare i speciallärarutbildning (%)
Blekinge län	1	4
Dalarnas län	2	3
Gotlands län	1	1
Gävleborgs län	2	4
Hallands län	4	3
Jämtlands län	1	2
Jönköpings län	2	4
Kalmar län	4	2
Kronobergs län	1	3
Skåne län	16	13
Stockholm län	20	19
Södermanlands län	2	3
Uppsala län	4	5
Värmlands län	2	2
Västerbottens län	2	2
Västernorrlands län	2	5
Västmanlands län	2	3
Västra Götalands län	21	8
Örebro län	4	5
Östergötlands län	5	8
Norrbottnens län	2	1
TOTALT	100	100

Uppgifterna om geografisk spridning baseras på vart i landet respektive statsbidragssökande huvudman återfinns, och visar alltså huvudmannens geografiska läge och därmed vart deltagarna är anställda. Sammanställningen är gjord på länsnivå. De tre storstadsregionerna ligger i topp vad gäller antal deltagare i de behörighetsgivande kurserna. Det är svårare att dra några slutsatser vad gäller speciallärarutbildningen. Detta då statsbidraget är översökt, huvudmännen söker alltså medel för fler deltagare än vad anslaget räcker till. Det beror till viss del på att deltagare i reguljär speciallärarutbildning också är berättigade till statsbidrag vilket försvårar planeringen för Skolverkets del. Det finns i enlighet med hur förordningen är formulerad ingen möjlighet att prioritera vare sig deltagare i Skolverkets köpta utbildningar

eller deltagare som deltar i pågående utbildning och som erhållit statsbidrag tidigare termin/er.²⁶

Kostnader i samband med uppdraget

Totalkostnaden för kurser och utbildningar som köpts inom ramen för Lärarlyftet, inklusive utbetalat statsbidrag, uppgår 2019 till 232 392 319 kr. Statsbidrag har betalats ut med stöd av tre olika förordningar, och den sammanlagda kostnaden är fördelad på två olika anslag, se tabell 9 nedan.

Tabell 9. Kostnader för genomförandet av uppdraget 2019 (kr)

	Speciallärarutbildning ²⁷	Behörighetsgivande ämneskurser svenska som andraspråk ²⁸	Behörighetsgivande ämneskurser övriga ämnen ²⁹
Statsbidragskostnader enligt förordning			
2007:222	5 467 500 ³⁰	2 407 500	7 763 750
2016:400	60 959 956		
2016:709		9 224 288	
Kostnader köp av kurs/utbildning	58 110 465	18 305 600	70 153 260
Summa	124 537 921	29 937 388	77 917 010
Totalt			232 392 319

Kvalitetsfrågor

Processkvalitet

Skolverket genomför regelbundet konferenser för erfarenhetsutbyte med de kurs- och utbildningsansvariga lärosätena, det vill säga uppdragstagarna. Syftet är att genom öppna diskussioner och ett transparent förhållningssätt skapa en samsyn och förståelse kring upplägg och genomförandet. Förutsättningarna för genomförandet har förändrats genom att anslag minskar och slutdatum ändrats. Detta kräver tydlig information och en öppenhet gentemot uppdragstagarna för att skapa förståelse för villkoren bakom de beslut som tas. Vilka kurser köper Skolverket och varför? Hur kan vi tillsammans verka för att på bästa sätt genomföra uppdraget? Hur når vi ut till huvudmän och lärare? Vi diskuterar tillvägagångssätt och delar med oss av goda exempel.

²⁶ Förordningen (2016:400) om statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning när det gäller sådana insatser

²⁷ Finansieras via anslag 1.5 ap.3

²⁸ Särskilda medel under anslag 1.10 ap.1, se Skolverkets regleringsbrev 2019

²⁹ Anslag 1.10 ap.1

³⁰ Anslag 1.10 ap.1

Strukturkvalitet

Då förutsättningarna har varierat behöver också upplägg och struktur anpassas för att på bästa sätt möta de utmaningar som finns. Exempelvis har antalet sökande varierat samtidigt som studietakter och kursutbud har skiftat mellan olika terminsstarter. Också de ekonomiska förutsättningarna har varierat, vilket har varit nödvändigt att förhålla sig till. Ett exempel på detta är omförhandlingar av alla gällande överenskommelser med lärosätena som genomförs när uppgifter om antal sökande finns tillgängliga. Ersättningsnivåer justeras för att minimera kostnader för tomma kursplatser och därmed kan anslaget utnyttjas mer effektivt. Vid få kursdeltagare försöker Skolverket och ansvariga lärosätena hitta möjligheter för samläsning med andra pågående kurser inom samma ämne, allt för att inte behöva ställa in kurs. Lärare som sökt en kurs som ställs in informeras om möjligheten att läsa liknande kurs vid annat lärosäte.

Resultatkvalitet

Skolverket har vid tre tillfällen gjort deltagarutvärderingar med lärare och fritidspedagoger inom Lärarlyftets behörighetsgivande kurser, med tillhörande effektutvärdering ett år efter genomförda studier.³¹ Utvärderingarna visade på samma resultat och därför fattades beslut om att inte genomföra någon ytterligare. Lärarna, och i ännu högre grad fritidspedagogerna, är generellt sätt mycket positiva till deltagandet och bedömer att det leder till ökad kompetens och att man upplever sig mer säker i sin roll och i sin undervisning. De känner också att de får fördjupade ämneskunskaper. Utvärderingarna visar också att deltagarna anser att studierna kommer att leda till att elevernas resultat förbättras.

Effektutvärderingen som genomfördes med deltagarna ett år efter avslutad kurs visar i stort sett samma resultat, de positiva upplevelserna av deltagandet lever kvar. Med distans till genomförd utbildning anger de allra flesta att de skulle kunna rekommendera utbildningen till någon kollega.

Noterbart är att utvärderingarna visar att deltagarnas sammanlagda upplevelser är att stödet från arbetsgivaren skulle kunna ha varit bättre, och att arbetsgivaren inte i så hög utsträckning tagit tillvara lärarnas nyvunna erfarenheter från läst kurs. Fritidspedagogerna skiljer sig dock från lärarna då gruppen i högre utsträckning fått förändrade arbetsuppgifter med anledning av genomgången kurs.

Fortsatt diskussion

Mot bakgrund av de resultat avseende genomströmningen som redovisas i rapporten så anser Skolverket det relevant att föra en fortsatt dialog med Utbildningsdepartementet kring hur man erbjuder huvudmän och lärare en fortbildningsinsats som både svarar mot de behov som finns men också de utmaningar vad gäller lärarförsörjning som råder. Hur ska en behörighetsgivande fortbildningsinsats formas och hur bör ett statsbidrag konstrueras så att förutsättningarna blir så goda som

³¹ Senaste utvärderingen gjordes 2015. Utvärderingarna ställdes samman i en rapport, dnr 2015:00888

möjligt för målgrupperna? Det här är frågor som kommer diskuteras med lärare, huvudmän och rektorer inom ramen för en planerad utvärdering av uppdraget.

Utbildningsdepartementet

Redovisning av uppdrag att fortsatt svara för Lärarlyftet II

Dnr U2018/00504/S

Bilaga 1

Antal, typ och omfattning av pågående kurser inom Lärarlyftet under 2019. Fördelat per lärosäte

Gymnastik och idrottshögskolan

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Ämne						
Idrott och hälsa				2		
Studietakt				50% 75%		

Göteborgs universitet

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Ämne						
Bild				1		
Studietakt				50%		
Engelska		1				
Studietakt		25%				
Slöjd				2		
Studietakt				50% 75%		
Teknik		1	1			
Studietakt		25%	25%			

Högskolan Dalarna

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Engelska				1		
Studietakt				50%		
Franska				1		
Studietakt				50%		
Matematik		2	3		1	
Studietakt		50% 100%	50% (2 st.) 100% (1 st.)		100%	
Svenska som andra- språk			2		1	
Studietakt			50% 100%		100%	

Högskolan Halmstad

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Matematik			1			
Studietakt			50%			

Högskolan i Gävle

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Engelska				1		
Studietakt				50%		
NO/Te		2*	1			
Studietakt		25%	25%			
Religionskunskap				1		
Studietakt				50%		

* 15hp

Högskolan i Kristianstad

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Engelska				1		
Studietakt				50%		
Hem- och konsument- kunskap	2	2	2	2		
Studietakt	50% 100%	50% 100%	50% 100%	50%		
Kemi				1		
Studietakt				50%		
Naturkunskap					1	
Studietakt					100%	
Svenska		3		1*		
Studietakt		50% 100% (2 st)		100%		

*90hp

Högskolan väst

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Svenska som andra- språk		3	3	2		2
Studietakt		50% (2 st) 100% (1 st)	50% (2 st) 100% (1 st)	50% 75%		50% 100%

Jönköping university

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Bild	2	2	2			
Studietakt	33% 50%	33% 50%	33% 50%			
NO/Te			2			
Studietakt			50% 100%			

Karlstad universitet

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Samhällskunskap				1*		
Studietakt				100%		
SO			2			
Studietakt			50%			
Svenska som and- raspråk				1		
Studietakt				75%		

*90hp

Konstfack

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Bild				1		
Studietakt				50%		
Slöjd				1		
Studietakt				50%		

KTH

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Teknik				1		
Studietakt				50%		

Linköpings universitet

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Svenska som and- raspråk			3	1		
Studietakt			50% (2 st) 100% (1 st)	50%		
Teknik		2*	2*			
Studietakt		25%	25%			

*7,5 hp

Linnéuniversitetet

Målgrupp/kurstyp	Fp	1-3	4-6	7-9	Gy	Vux
Ämne	(30hp)	(30 hp)	(30 hp)	(45 hp)	(90 hp)	(30 hp)
Geografi				2	1	
Studietakt				50% 75%	100%	
Musik	3	3	3	1*		
Studietakt	50% (2 st) 100% (1 st)	50% (2 st) 100% (1 st)	50% (2 st) 100% (1 st)	100%		
NO/Te		3**				
Studietakt		25%				

* 90 hp

**15 hp

Lunds universitet

Målgrupp/kurstyp	Fp	1-3	4-6	7-9	Gy	Vux
Ämne	(30hp)	(30 hp)	(30 hp)	(45 hp)	(90 hp)	(30 hp)
Fysik				2		
Studietakt				50% 75%		
Juridik					1	
Studietakt					100%	
Svenska som and-raspråk						2
Studietakt						50% 100%

Malmö universitet

Målgrupp/kurstyp	Fp	1-3	4-6	7-9	Gy	Vux
Ämne	(30hp)	(30 hp)	(30 hp)	(45 hp)	(90 hp)	(30 hp)
Engelska		2	2			
Studietakt		50%	50%			
Matematik				2		
Studietakt				50% 75%		
NO/Te			1			
Studietakt			50%			
Svenska som and-raspråk			1	1		1
Studietakt			50%	50%		50%
Teknik		2*	2*			
Studietakt		25%	25%			

*7,5 hp

Mittuniversitet

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Engelska			3			
Studietakt			50% (2 st) 100%			
SO		2*	1			
Studietakt		50%	50%			
Svenska			3			
Studietakt			50% (2 st) 100%			

*15 hp

Mälardalens högskola

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Svenska som and- raspråk						2
Studietakt						50% 100%

Stockholms universitet

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Matematik				1		
Studietakt				50%		
SO		2*	1			
Studietakt		50%	50%			
Svenska som and- raspråk						2
Studietakt						50%

*15 hp

Umeå universitet

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Hem- och konsumentkunskap	1	1	1			
Studietakt	50%	50%	50%			
Slöjd	2	2	2			
Studietakt	50%	50%	50%			

Uppsala universitet

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Biologi				1		
Studietakt				50%		
Hem- och konsumentkunskap				1		
Studietakt				50%		
Spanska				2		
Studietakt				50% 75%		

Örebro universitet

Målgrupp/kurstyp	Fp (30hp)	1-3 (30 hp)	4-6 (30 hp)	7-9 (45 hp)	Gy (90 hp)	Vux (30 hp)
Idrott och hälsa	2	2	2			
Studietakt	50% 100%	50% 100%	50% 100%			